

مروری بر کتاب‌های هنری که توسط نویسندگان مشهدی منتشر شده‌اند

نبض کُند نشر کتاب‌های هنری

شکیبا افخمی‌راد

در سال‌های اخیر کتاب‌های هنری مختلفی که به‌طور معمول به زندگی هنرمندان بزرگ، شرح چگونگی خلق آثار مختلف هنری، بررسی جنبه‌های مختلف یک اثر، مطالعه تاریخ هنر و... می‌پردازند، در بازار نشر منتشر شده‌اند. آثاری که هرکدام کارکردهای و مخاطبان مختص خود را دارند. نویسندگان و هنرمندان مشهدی هم تا به امروز کتاب‌های هنری مختلفی را منتشر کرده‌اند. برخی از این کتاب‌ها به‌طور ویژه به آثار هنر مشهد و هنرمندان شهرستان می‌پردازند و برخی نیز به یک موضوع هنری در کشور پرداخته‌اند. البته تعداد کتاب‌های هنری که توسط هنرمندان مشهدی منتشر می‌شوند نسبت به فعالیت‌ها و آثاری که آن‌ها خلق می‌کنند بسیار کم است که شاید یکی از دلایلی نبود انتشارات تخصصی در زمینه هنر در مشهد باشد. ما به مناسبت روز قلم نگاه‌ی کرم به برخی کتاب‌های هنری که توسط اهالی فرهنگ و هنر شهرستان در پنج سال اخیر منتشر شده‌اند. همچنین به زودی در گزارش دیگری به چرایی کم بودن انتشار کتاب‌های هنری در مشهد در گفت‌وگو با پژوهشگران و متخصصان خواهیم پرداخت.

نگاهی بینارشته‌ای به سینمای ایران

اگر بخواهیم به کتاب‌های مرتبط با سینمای مشهد نگاهی داشته باشیم، شاید اثر شاخصی جز ۱۰۰ سال سینما در مشهد، نوشته حسین پورحسین، پیدا نکنیم؛ اتفاقی که نشان می‌دهد در بیش از ۱۰ سال گذشته فعالیتی جدی در زمینه آثار مکتوب سینمایی صورت نگرفته است. البته نویسندگان مشهدی هستند که در سال‌های گذشته آثاری مرتبط با سینمای کشور منتشر کرده‌اند. رسول نظرزاده یکی از این افراد است. این نویسنده و پژوهشگر مشهدی چندی پیش، فراسوی نگاتیوها: ساختار گفتمانی در فیلم‌های سینمای ایران، را روانه بازار نشر کرد. این نویسنده که باور دارد مطالعه فیلم سینمای ایرانی نیازمند جست‌وجوهای تازه تاریخی و تحلیلی ساختاری است، در کتاب جدیدش باتکیه بر جنبه‌های گوناگون فرهنگی، ساختاری، تطبیقی و بینارشته‌ای از زوایای گوناگون به مطالعه سینمای ایران پرداخته است. نظرزاده سال گذشته هم کتاب «تک‌گویی در سینمای ایران (جلد ۱)» را منتشر کرد. این کتاب با مروری بر تاریخ سینمای ایران از ۱۳۱۱ تا ۱۳۵۹ به تک‌گویی‌های فیلم‌های مختلف می‌پردازد. تک‌گویی‌هایی که عمداً تا از روی خود فیلم‌ها پیاده شده‌اند.

تاریخ شفاهی در حوزه هنرهای تجسمی انقلاب

کتاب «انقلاب رنگ‌ها» را که به خاطرات شفاهی علیرضا خالقی، هنرمند و نقاش پیشکسوت انقلاب اسلامی، می‌پردازد می‌توان اولین کتاب تاریخ شفاهی در حوزه هنرهای تجسمی انقلاب اسلامی دانست. کتابی به‌نویسندگی حسن سلطانی که در سه فصل به فعالیت‌های علیرضا خالقی در زمینه خطاطی، نقاشی و تصویربرداری در دوران انقلاب و دفاع مقدس در حزب جمهوری اسلامی و تبلیغات جنگ می‌پردازد. در اولین فصل به سال‌های اولیه زندگی علیرضا خالقی پرداخته شده است و وقایعی چون اولین تجربه شرکت در مسابقات نقاشی، اولین تابلونویسی، نرفتن به حزب رستاخیز و فعالیت‌های ضدطاوتی او، اولین دستگیری و اولین جرقه‌های اعتراضات انقلابی در مشهد مطرح می‌شود. فصل بعدی از مسائل مربوط به انقلاب آغاز می‌شود و تا پیروزی آن ادامه دارد. خالقی در این فصل از حضور در کمک‌رسانی به زلزله‌زدگان طبرس، اوج‌گیری انقلاب در مشهد، فیلم‌برداری از تظاهرات مردم و ساخت کلیشه تصویر امام سخن می‌گوید. سومین فصل نیز از هشت سال دفاع مقدس تا زمان رحلت امام خمینی (ره) را شامل می‌شود. در بخش بعدی کتاب تعدادی از مشهورترین پوسترها و نقاشی‌های دیواری خالقی آورده شده است تا خواننده بیش از پیش با این هنرمند ونحوه کار او آشنا شود.

آیتم‌های رادیویی در یک کتاب

امسال هم‌زمان با نمایشگاه کتاب تهران مجموعه دوجلدی آیتم‌های رادیویی به قلم فائزه چشمه‌سنگی، نویسنده مشهدی، از سوی انتشارات نامه مهر منتشر شد. «روی موج عشق تنظیمش کن» مشتمل بر ۱۸۶ صفحه و شامل ۷۷داستانک و «روی موج زندگی تنظیمش کن» مشتمل بر ۱۸۰ صفحه و شامل ۷۳داستانک عناوین این دو کتاب‌اند که با موضوع سبک‌زندگی اسلامی برپایه احادیث، در دسترس علاقه‌مندان قرار گرفته‌اند. چشمه‌سنگی که نویسنده رادیوی ملی زیارت نیز هست در بخشی از مقدمه این کتاب‌ها نوشته است: «احادیث ائمه اطهار (ع) با کلام موجز و غنی از مفاهیم انسان‌شناسی ماحصل صداها مقاله و جستار علمی روان‌شناسی را گاه در یک جمله به شیوایی بیان می‌کند و این کلام شگفت‌انگیز امام‌رضا(ع) بود که مرا ترغیب کرد از کلام ائمه اطهار (ع) آیتم‌های رادیویی بنویسم. در قالب داستانک با محتوای سبک‌زندگی اسلامی بر پایه احادیث و تاحدامکان ساده وبه زبان محاوره.»

روایتی از گروه سرود «سوره»

سرود جزو هنرهایی است که می‌تواند بخشی از نیاز جامعه امروز ما به هنر حماسی را تأمین کند، اما باوجوداین کار چندانی در این زمینه در عرصه‌های مختلف تصویری، تاریخ شفاهی، تجربه‌نگاری و روایت‌نگاری صورت نگرفته‌است. اما به‌تازگی انتشارات راه‌یار کتاب «سرود سوره» را روانه بازار نشر کرده است که می‌تواند سرآغاز اتفاقات خوبی برای این هنر باشد، کتابی که روایتی از رویش و رشد گروه سرود «سوره» مسجد فاطمیه(ع) مشهد را پیش‌روی مخاطب قرار می‌دهد. مراحل تحقیق و پژوهش کتاب «سرود سوره» را مهدی عشقی انجام داده. اما تدوین آن برعهده فریده الیاسی فرد بوده است. در توضیحاتی که درباره این کتاب ارائه شده، آمده است: «گروه سرود سوره، نمونه جذابی از ترکیب همه ویژگی‌هایی است که درباره گروه سرود می‌توان برشمرد. قطعاً این گروه سرود هم دارای نواقص و ضعف‌های بسیار است، اما این‌ها نافی تجلی ابعاد گوناگون سرود بر اعضا و مربی این گروه سرود نیست. اینکه مربی گروه سرود هم‌زمان با تشکیل و اداره گروه سرود، به روایت مکتوب این حرکت مبادرت ورزیده است، اتفاقی پیشرو و منحصربه‌فرد است، روایتی که حاصل نگاه‌ها و درونیات و برنامه‌های مربی برای هدایت گروه سرودش بوده است. ما با مصاحبه‌های تکمیلی، همان روایت مکتوب را کامل کرده‌ایم.»

کتابی برای موسیقی مقامی خراسان

در دورانی که موسیقی مقامی ما چندان موردتوجه قرار نمی‌گیرد، انتشار کتاب «مردم‌شناسی موسیقی مقامی خراسان، نواحی جنوب و شرق»، نوشته مجتبی خان قیطاقی، بی‌شک اتفاق ارزشمندی محسوب می‌شود. قیطاقی که یکی از هنرمندان فعال در عرصه موسیقی مشهد است، در این پژوهش تلاش کرده است هنرمندان خراسان و موسیقی مقامی را با استفاده از منابع میدانی معرفی کند و نگاهی همه‌جانبه به موسیقی و تأثیر آن در آیین‌ها، شادی‌ها، غم‌ها، تولد، مرگ و سبک زندگی هنرمندان و مردم داشته باشد. رابطه موسیقی مقامی با زیست‌بوم خراسان و بررسی اثرات آن در باورها و اعتقادات مجریان شاخص آن، ازجمله موارد دیگری است که در این کتاب به آن پرداخته شده است. کتاب «مردم‌شناسی موسیقی مقامی خراسان» نواحی جنوب و شرق، در ۲۰۱ صفحه، مصور و با بهای ۲۳ هزار تومان وارد بازار نشر شده است.

خاطرات محمد ملتجی در «انقلاب نقش‌ها»

کتاب «انقلاب نقش‌ها»، نوشته مرتضی انصاری‌زاده که به خاطرات شفاهی محمد ملتجی، هنرمند انقلابی، می‌پردازد، از آثار مکتوب منتشرشده در حوزه هنرهای نمایشی است. محمد ملتجی که متولد سال ۱۳۳۷ است، در این کتاب خاطرات خود را از کودکی تا اوایل دهه ۱۳۷۰ بیان کرده است. در این فاصله علاوه بر وقایع کلی زندگی و جغرافیای خاستگاهش، مشهد، دو تحول مهم انقلاب اسلامی و دفاع مقدس به‌سرگذشت ملتجی جهت می‌دهند. او در خدمت به انقلاب، به فعالیت‌های هنری رو می‌آورد و درنهایت در رشته تئاتر خبره می‌شود. تدوین‌کننده کتاب درباره این هنرمند نیز چنین می‌گوید: «محمد ملتجی نمونه‌ای از نسلی از فرزندان انقلاب اسلامی است که شاید بهترین توصیف فعالیت‌ها و تلاش‌های آن‌ها این جمله سیدمرتضی آوینی باشد: «فرزندان انقلاب در برابر عرصه‌های تجربه‌نشده»، نسلی که در مسجد و پای منبر رشد یافته‌اند و به ناگاه خود را در رویارویی با هنرهای نوینی می‌بینند که پیشینه تاریخی چندانی از آن‌ها در ذهن ندارند».

نمایشنامه‌ای از زنده‌یاد سعید تشکری

زنده‌یاد سعید تشکری کتاب‌های مختلفی را روانه بازار نشر کرده است که یکی از جدیدترین آن‌ها «من هشتم گیلگمش» نام دارد. این کتاب که مجموعه‌ای از هفت نمایشنامه به نام‌های «بیهقی و عوفی هر دو تو را نوشته‌اند»، «من کاتبم، شاهزاده مرده‌است»، «بانی بنوک»، «روزی محری»، «من نوغانی‌ام»، «حجره خورشید» و «من هشتم، گیلگمش» است، سال ۱۴۰۰ از سوی انتشارات کتاب نیستان در اختیار علاقه‌مندان به ادبیات نمایشی قرار گرفت؛ نمایشنامه‌هایی که بیشتر در حال‌وهوای تاریخی اساطیری هستند. تشکری که در نوشتن از زبان قدیمی خراسانی بهره می‌گرفت سعی کرده است در این هفت نمایشنامه هم به سبک خراسانی ادای احترام کند، زبانی سنگین و وزین که توأمان نثر بیهقی و شعر فردوسی را به یاد می‌آورند.

کتابی که به مستندساز دفاع مقدس می‌پردازد

از معدود کتاب‌هایی که در سال‌های اخیر درباره فعالان سینمایی مشهد ساخته شده است می‌توان به کتاب «آقای کاف میم» اشاره کرد. این کتاب که به خاطرات شفاهی حسن کمالیان، مستندساز و عکاس مشهدی دفاع مقدس، می‌پردازد و نمایانگر مجاهدت هنری او و دوستانش در دهه ۶۰ است به همت رضا پاک‌سیما در پانزده فصل تدوین شده است. کمالیان از ابتدای انقلاب با عضویت در واحد سمعی بصری حزب جمهوری اسلامی، عکاسی را شروع می‌کند و یکی از فعالیت‌هایش رفتن به روستاهای دور و نزدیک استان خراسان و پخش فیلم برای مردم در سال ۱۳۵۸ بوده است. او از سال ۵۹ هم عضو واحد تبلیغات سپاه به‌عنوان عکاس، فیلم‌بردار و بیسیم‌چی به مناطق جنگی اعزام می‌شود. «آقای کاف میم» مانند کتاب‌های «انقلاب رنگ‌ها» و «انقلاب نقش‌ها» یکی از پروژه‌هایی است که در واحد تاریخ شفاهی دفتر مطالعات جبهه فرهنگی انقلاب اسلامی شهر مشهد با هدف تدوین فعالیت‌های فعالان فرهنگی هنری خراسان‌رضوی در دهه ۶۰ پیگیری شده است.

شناخت نامه پدر تئاتر مشهد و خراسان

کتاب «تمام استاد» به نویسندگی سید جواد اشکذری یکی از آثار جدیدی است که در حوزه هنرهای نمایشی منتشر شده است. این کتاب که جلد چهارم مجموعه تاریخ شفاهی دیروز و امروز تئاتر مشهد محسوب می‌شود، شناخت‌نامه‌ای درباره دکتر محمدعلی لطفی‌مقدم، پدر تئاتر مشهد و خراسان، است؛ کتابی با مقدمه‌ای از استاد علی نصیریان که بهار ۱۴۰۰ در ۲۳۲ صفحه منتشر شد. کتاب «تمام استاد» دارای هشت بخش و نیز یادداشت‌هایی از بزرگان تئاتر کشور چون رضا کیانیان، پرفسور احمد کامیابی مسک، هادی مرزبان، دکتر داریوش مؤدبیان، دکتر داوود فتحعلی بیگی، رضا صابری، داوود کیانیان، نصرا... قادری، غلامرضا موسوی، مهدی صباغ‌زاده، سعید تشکری و... است. تاکنون از سری کتاب‌های تاریخ شفاهی دیروز و امروز مشهد، نوشته جواد اشکذری، «بر بسط بارش مهتاب (فریدون صلاحی)»، «آقای صدای خاطره‌انگیز (رضا رضاپور)» و «سایه همایون (منصور همایونی)» منتشر شده‌بود.

چارسوق هنر

نقش آثار حسن روح‌الامین بر دیوار حرم حضرت علی(ع)

نقاشی‌های «بعثت‌درغدیر»، «بلغ» و «تاج عرش»، اثر حسن روح‌الامین، در حرم حضرت‌علی(ع) نصب و رونمایی شدند. حسن روح‌الامین که به‌عنوان خادم در آیین تعویض پرچم مقدس ایوان طلای حرم امیرالمؤمنین، امام المتقین، حیدر کرار،

امام علی(ع) در روز چهارده‌ماه ذی‌الحجه حضور داشت، درباره نقاشی‌هایش نوشت: «به یاری خداوند متعال و به استعانت از وجود مقدس حضرت‌خیرالنساء، فاطمه‌زهرا(ع) اسمال برای بار دوم تعداد سه نقاشی دیجیتال هم‌زمان با ایام عید ا... الاکبر بر دیوار حرم حضرت مولی‌الموحدین، امیرالمؤمنین علی(ع) نصب خواهد شد.»

راهیابی آثار سینماگران مشهدی به جشنواره حوا

دبیرخانه نخستین جشنواره بین‌المللی فیلم حوا فهرست فیلم‌های سه بخش بلند داستانی، کوتاه داستانی و مستند را منتشر کرد. در این میان فیلم‌های «بسدون قرار قبلی» به کارگردانی بهروز شیبی و تهیه‌کنندگی محمودبابایی و بنیاد سینمایی فارابی، «رمانتیسیم عمادوطوبا» به کارگردانی کاوه صباغ‌زاده و تهیه‌کنندگی مهدی صباغ‌زاده و بنیاد سینمایی فارابی از فیلم‌سازان مشهدی به بخش فیلم‌های بلند راه یافتند. همچنین «هیچ‌کس منتظرت نیست» به کارگردانی محسن اسلام‌زاده، فیلم‌ساز مشهدی، به‌بخش فیلم‌های مستند راه یافت. نخستین جشنواره بین‌المللی فیلم حوا به همت بنیاد بین‌المللی گوهرشاد و به دبیری مهدیه سادات محور ۱۶ تا ۲۳ تیرماه امسال در سطح کشور برگزار خواهد شد.

آغاز اکران «مصلحت» در مناطق فاقد سینما

اکران‌های فیلم سینمایی «مصلحت» به کارگردانی حسین دارایی با شعار «عدالت خط‌قرمز ندارد» در شبکه اکران مردمی «عمار» آغاز شده است و فعالان فرهنگی می‌توانند این اثر را در مساجد، دانشگاه‌ها، فرهنگسراها و... بنمایش درآورند. فعالان فرهنگی

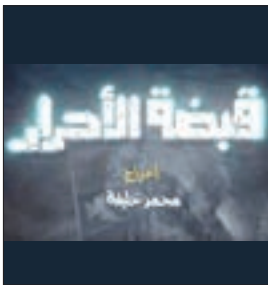
برای اکران این فیلم می‌توانند درخواست خود را در سایت اکران مردمی ثبت یا شماره ۰۵۰۲۱۴۲۷۹۵۰ تماس حاصل کنند.

پخش «فوفو، مسافری از کامادو» در نمایش خانگی

اولین قسمت از سریال «فوفو، مسافری از کامادو» در شبکه نمایش خانگی عرضه شد. داستان فصل اول سریال «فوفو، مسافری از کامادو» از جایی شروع می‌شود که موجود عجیب و بازمه‌ای به نام فوفو توسط نیروهای پلید پادشاه میتامیتا، از سیاره خودش دزدیده می‌شود. جواد رضویان، الیکا عبدالرزاقی، بهراد خرازی، پاشا جمالی، رضا شفیعی‌جم، یدا... شادمانی، مجید افشاری، لاله صبوری و یوسف صیادی از جمله بازیگرانی هستند که در «فوفو، مسافری از کامادو» نقش‌آفرینی کرده‌اند.

پخش سریال رمضان فلسطین از شبکه افق

سریال فلسطینی «عملیات اقتدار» برای پخش از شبکه افق در واحد دوبلاژ اداره کل تأمین و رسانه بین الملل سیما دوبله شد. به گزارش ایسنا، این سریال سی قسمتی ساخت فلسطین در سال ۲۰۲۲ و قرار است از شبکه افق سیما پخش شود. سریال «عملیات اقتدار» در ماه رمضان ۲۰۲۲ در تلویزیون الاقصی به نمایش درآمد. این سریال که اقتباسی از رویدادهای واقعی است، روایتگر عمق پیچیدگی مبارزه با مוסاد در عمق خاک نوار غزه و خانه‌های امن و شیوه‌های ترور رژیم صهیونیستی- علیه گروه‌های فلسطینی- است.

ساخت «چشم‌بندی» به پایان نزدیک شد

سریال «چشم‌بندی» به کارگردانی شهاداحمدلوکه این شب‌ها از شبکه۳سیما پخش می‌شود، به هفته پایانی تصویربرداری رسید. این سریال هفته پایانی تصویربرداری را سپری می‌کند و جدا از لوکیشن خانه اصلی، در لوکیشن‌هایی چون قهوه‌خانه، گاراژ، کارواش، دفتر بیمه، بیمارستان و چند لوکیشن خارجی در غرب تهران و... تصویربرداری داشته است. این سریال هرشب حوالی ساعت ۱۹:۳۰ از شبکه۳ سیما پخش می‌شود.